शब्दमात्रात् न भेदव्यम्।

Que.1. वृद्धा वनं गत्वा तत्र किञ्चित् कालं निर्भयम् अवसत्। वानराः एव घण्टां वादयन्ति इति ज्ञात्वा,वानरेभ्यः मधुराणि फलानि अयच्छत्। फलखादने मग्नेभ्यः वानरेभ्यः घण्टामादाय सा नृपं प्राप। [Marks :(5)]

इति कथाभागं पठित्वा शव्दमात्रात् न भेदव्यं इति पाठमाधारीकृत्य वृद्धायाः स्वभावं निरूपयत।

Ans. आशयग्रहणं- १

भाषाशुद्धिः -२

स्वभावं निरूपयति चेत्-२

Que.2. सूचनानुसारं चोराणाम् आपदः कारणमधिकृत्य टिप्पणीं लिखत । [Marks :(5)]

कश्चित् चोरः - व्याघ्रस्य आक्रमणेन हतः-वानराआगच्छन् - घण्टाम् अधून्वन् -राज्ञः उद्घोषणा -वृद्धायाः धैर्यं-सन्तुष्टः राजा।

प्रदत्तं सम्भाषणं पठित्वा चौर्यकर्म पापमेव -इति विषयमधिकृत्य टिप्पणीं लिखत ।

राजा- अरे सेवक,एषः चोरःकस्मात् चौर्यं अकरोत्

सेवकः-मन्दिरात् महात्मन्।

राजा-तदनन्तरं किं सञ्जातम्

सेवकः-व्याघ्रस्य आक्रमणेन चोरः मृतः।

राजा-चौर्यकर्म पापमेव। तत् कदापि न करणीयम्।

सेवकः-अष्टादशपुराणेषु व्यासस्य वचनद्वयम्।

परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम्।।

Ans. आशयग्रहणम् --१

भाषाशुद्धिः -- २

उचित लेखनम् -२

Que.3. धीरस्य महत्वप्रतिपादकम् कमपि सुभाषितं लिखत । [Marks :(3)]

Ans. उचित सुभाषित लेखनाय - ३

Que.4. ओधोदत्तां खण्डिकां पठित्वा संभाषणांशान् पट्टिकारूपेण लिखत । [Marks :(3)]

हे राजन् ! घण्टाकर्णः हतः मया, इति । राजा तदा सेवकान् अपृच्छत्- हे सेवकाः ! अस्याः वाक्यं सत्यं वा ?

इति सेवकाः ताम् एवमपृचछत् - हे अम्ब,अत्रागच्छ ,भवत्या उक्तं सत्यं वा।

राजा **वृद्धा** **सोवकाः**

Ans. उत्तराणि

राजा वृद्धा सोवकाः

हे सेवकाः ! अस्याः वाक्यं सत्यं वा ? हे राजन् ! घण्टाकर्णः हतः मया। हे अम्ब,अत्रागच्छ ,भवत्या उक्तं सत्यं वा।

Que.5. अधोदत्तपदानि उदाहरणानुसारं पट्टिकारूपेण लिखत । **[Marks :(3)]**

(चरितुं,भूत्वा,संभूय,पीत्वा,चलितुं,निशम्य)

क्त्वान्तम्	ल्यबन्तम्	तुमुन्नन्तं
भूत्वा	संभूय	चरितुं
------	-------	---------

Ans. क्त्वान्तम् ल्यबन्तम् तुमुन्नन्तं

भूत्वा संभूय चरितुं

पीत्वा निशम्य चलितुं

Que.6. उदाहरणानुसारं लिखत। **[Marks :(3)]**

उदा-ससुखम् - सुखॆन सह वर्तते।

१.सस्नेहम् - -----------।

२.सामोदम् - ------------।

३. सानन्दम् - --------------।

Ans. ससुखम् - सुखॆन सह वर्तते।

१.सस्नेहम् - स्नेहेन सह वर्तते।

२.सामोदम् - मोदेन सह वर्तते।

३. सानन्दम् - आनन्देन सह वर्तते।

Que.7. उदाहरणानुसारं समस्तपदं लिखत।/उदाहरणानुसारम् एकपदं लिखत। **[Marks :(3)]**

उदा-भयं विना - निर्भयम्।

क. दोषं विना - ----------।

ख.आतङ्कं विना - -------------।

ग. अहङ्कारं विना - -------------।

Ans. भयं विना - निर्भयम्।

क. दोषं विना - निर्दोषम्।

ख.आतङ्कं विना - निरातङ्कम्।

ग. अहङ्कारं विना - निरहङ्कारम्।

Que.8. उदाहरणानुसारं पदानि विश्लेषयत। **[Marks :(1)]**

अथैकदा - अथ + एकदा।

अथैनम् - ------- + ---------।

इत्यवदत् - इति + अवदत्।

इत्यपृच्छत् - -------- + ----------।

सन्तुष्टो राजा - सन्तुष्टः + राजा।

सन्तुष्टो युवकः - ----- + ----------।

Ans. अथैनम् - अथ + एनम्।

इत्यपृच्छत् - इति + अपृच्छत्।

१५. सन्तुष्टो युवकः - सन्तुष्टः + युवकः।

Que.9. कर्तरि -कर्मणि प्रयोगयुक्ते वाक्ये विविच्य लिखत। **[Marks :(4)]**

क. गणेशः सूर्यं पश्यति।

ख.आचार्येण शिष्यः उपदिश्यते।

ग.बालेन पाठः पठ्यते।

घ.अध्यापिका विद्यालयं गच्छति।

Ans. उत्तरम्- क. गणेशः सूर्यं पश्यति। कर्त्तरि प्रयोगः।

ख.आचार्येण शिष्यः उपदिश्यते। कर्मणि प्रयोगः।

ग.बालेन पाठः पठ्यते। कर्मणि प्रयोगः।

घ.अध्यापिका विद्यालयं गच्छति। कर्त्तरि प्रयोगः।

Que.10. अधोदत्तन् संभाषणांशान् यथोचितं योजयत। **[Marks :(3)]**

अ	आ
हे सेवकाः अस्याःवाक्यं सत्यं वा।	**वृद्धा राजानं प्रति।**

हे राजन् ! घण्टाकर्णः हतः मया। **सेवकाः वृद्धान् प्रति।**

हे अम्ब ! अत्रागच्छ भवत्या उक्तं सत्यं वा। **राज्ञः सेवकान् प्रति।**

Ans. अ आ

उत्तरम्-हे सेवकाः अस्याःवाक्यं सत्यं वा। राज्ञः सेवकान् प्रति।

हे राजन् ! घण्टाकर्णः हतः मया। वृद्धा राजानं प्रति।

हे अम्ब ! अत्रागच्छ भवत्या उक्तं सत्यं वा। सेवकाः वृद्धान् प्रति।

Que.11. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत। **[Marks :(1)]**

१.हितोपदेशस्य कर्ता कः

(नारायणपण्डितः,विष्णुशर्मा,चाणक्यः,कोट्टारत्तिल् शङ्कुण्णि)

२.पञ्चतन्त्रस्य कर्ता कः

(नारायणपण्डितः,विष्णुशर्मा,चाणक्यः,कोट्टारत्तिल् शङ्कुण्णि)

३.भयात् मुक्ताः- ----------

(भयान्मुक्ताः,भयन्मुक्ताः,भयेत्मुक्ताः,भयमुक्तः)

४.चित्रपुरनागरिकाःकिं श्रुत्वा भयाकुलाःअभवन्

(सिंहगर्जनम्, घण्डानादम्,वानररोदनम्,वृद्धायाः रोदनम्)

५.यः घण्डाकर्णं मारयति तस्मै बहूनि सुवर्णानि दास्यामि इति कस्य वचनम्

(राज्ञः,सेवकस्य,वृद्धायाः,घण्टाकर्णस्य)

Ans. उत्तराणि-1.नारायणपण्डितः।

2.विष्णुशर्मा।

3.भयान्मुक्ताः।

4.घण्डानादम्।

5.राज्ञः।

Que.12. शब्दमात्रात् न भेतव्यम् -इति कथायाः सन्देशः कः? **[Marks :(2)]**

Ans. उचित सन्देशलेखनाय- २

Que.13. उदाहरणानुसारं लिखत। **[Marks :(2)]**

उदा-अध्यापिका कक्ष्यां प्रविशति । छात्राः उत्तिष्ठन्ति।

यदा अध्यापिका कक्ष्यां प्रविशति तदा छात्राः उत्तिष्ठन्ति।

क. ऋष्य ऋङ्गःअङ्गराज्यम् आगच्छत्। वृष्टिः अजायत।

ख.सूर्यः अदयते । कुसुमानि विकसन्ति।

Ans. क . यदा ऋष्य ऋङ्गःअङ्गराज्यम् आगच्छत् तदा वृष्टिः अजायत।

ख.यदा सूर्यः अदयते तदा कुसुमानि विकसन्ति।

Que.14. अधोदत्तां खण्डिकां पठित्वा क्त्वान्तमव्ययानि चित्वा लिखत। [Marks :(2)]

घण्टानादं श्रुत्वा काचन वृद्धा वनं गत्वा तत्र किञ्चित् कालं निर्भयम् अवसत्।

Ans. उत्तरम्-श्रुत्वा,गत्वा

Que.15. अधोदत्तां खण्डिकां पठित्वा सम्बोधनपदानि चित्वा लिखत। [Marks :(2)]

हे राजान् घण्टाकर्णः हतः मया । राजा तदा सेवकान् अपृच्छत् - हे सेवकाः अस्याः वाक्यं सत्यं वा।

Ans. उत्तरम्- हे राजान्,हे सेवकाः

Que.16. अधोदत्तम् खण्डिकां पठित्वा क्त्वान्तमव्ययपदं चित्वा लिखत। [Marks :(2)]

कश्चित् चोरःमन्दिरात् बहूनि वस्तूनि चोरयित्वा वनं गतः। केचन वानराः कुतूहलेन तेषु वस्तुषु एकां घण्टां हस्ते धृत्वा अधून्वन्।

Ans. उत्तरम्-चोरयित्वा,धृत्वा